

Asia: VN/26268/2022-MMM-189

Lausuntopyyntö luonnoksesta vesihuoltolain uudeksi 4 c §:ksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Muonion kunta yhtyy Kuntaliiton huomioihin kuntien lausuntojen valmisteluun vesihuoltolain hallituksen esitysluonnoksen ehdotetun 4 c §:n uudesta muotoilusta.

On ymmärrettävää, että vesihuoltolaitos arvioidaan sellaiseksi kriittiseksi infrastruktuuriksi, jossa valmistelussa nousee pohdintaan jopa tiukka ehto siitä, että vesihuoltolaitokset tulisi jatkossa säilyä kunnan omistuksessa. Kuitenkin, kuten Kuntaliitto esittää, ehdotettu sääntely on ongelmallinen kunnan itsehallinnollisen aseman kannalta. On selvää, että kunnilla tulee olla vahva ja selkeä rooli vesihuollon järjestäjänä ja on ymmärrettävää, että laki edellyttäisi kunnan määräysvallan säilyttämisestä lain voimaan tullessa omistamassaan vesihuoltolaitoksessa. Mutta täysi omistusvelvoite sellaisenaan voi tuoda haasteita, jotka on huomioitava osana valmistelua.

Kuten Kuntaliitto esittää, täysi omistusvelvoitteen säätäminen voi rajoittaa kunnan mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja hallinnostaan poikkeuksellisella tavalla. Haasteeksi liian tiukassa ehdossa voi olla kuntien rajalliset taloudelliset realiteetit hoitaa vesihuoltolain mukaisia velvoitteita. On myös huomioitava, että tällä hetkellä, ja kasvavissa määrin lähitulevaisuudessa, kunnat hakevat yhteistyömahdollisuuksia esimerkiksi muiden kuntien kanssa järjestää lakisääteisiä palveluitaan; tämä voi olla jopa pienempien kuntien ”elinehto” tiukkenevassa taloustilanteessa sekä lakisääteisten vaatimuksien täyttämiseksi. Pienempien kuntien osalta voidaan jopa arvioida, että vesihuoltolaitostoiminnassa tapahtuva yhteistyö tai yhteisomistajuus voi jopa turvata paremmin kriittistä infraa kuin ehdoton velvoite ns. yksinomistajuuteen. Lakimuutos myös tunnistaa tarpeen edistää vesihuollon alueellista yhteistyötä (joka on ehdottoman tärkeää lähitulevaisuuden kehittämisen kannalta). Kuitenkin, kuten todettu, tämä tavoite voi jopa mennä haasteellisemmaksi nyt esitetyllä ehdottomalla omistuskriteerillä.

Jos kuitenkin päädytään uuteen muotoiluun hallituksen esityksessä siitä, että jatkossa kunnilla on velvoite säilyttää täydellinen kunnan omistus vesihuoltolaitoksessa, Muonion kunta pitää oleellisena,

että tunnustetaan myös valtion kustannusvastuun syntymisen mahdollisuus sellaisissa erityistapauksissa, joissa vesihuoltolaitos ei kykene selviytymään sille säädetyistä velvoitteista ja kunta joutuisi huolehtimaan niistä. Kuten Kuntaliitto esittää, yhdessä muun muassa sote-kiinteistöhaasteiden, ehdotettujen hankintalain in-house -sääntelyn muutosten ja muiden kunnan talouden hallintaa haastavien mahdollisten toimintaympäristön muutosten ohella täydellinen vesihuoltolaitoksen omistusvelvoite vähentää kunnan keinoja talouden hallinnassa edelleen.

Muonion kunta myös esittää, että on hyvä huomioida valmistelussa Kuntaliiton näkemykset leasing-omaisuuden käyttömahdollisuuden turvaamisesta sekä etuosto-oikeuden mahdollisuudesta myös kunnan omistamalle vesihuoltolaitokselle. Lisäksi valmistelussa tulee huomioida osuuskuntien asema ja rahoituspohjan turvaaminen.

Rantakokko Katri
Muonion kunta